

CZU: 343.37

ASPECTE PROBLEMATICE PRIVIND TERMENUL DE PRESCRIȚIE PENTRU INFRAȚIUNILE LEGATE DE INSOLVABILITATE

Serghei PALMA

Universitatea de Stat din Moldova

Termenul de prescripție constituie un factor important la care urmează de atras atenția la analiza infracțiunilor de insolvabilitate intenționată și de insolvabilitate fictivă. Expirarea termenului de prescripție ca efect al omisiunii constatării faptei prejudiciabile și, respectiv, urmării și judecării făptuitorului în perioada stabilită de legea penală duce la liberarea persoanei de răspundere penală. Din aceste rațiuni, se impun eforturi susținute în vederea simplificării procedurii și determinării momentelor importante asupra cărora urmează de atras atenția la desfășurarea urmării penale și la judecarea cauzelor de insolvabilitate intenționată și de insolvabilitate fictivă. Identificarea temeiurilor care duc la expirarea termenului de prescripție și treptat la omisiunea tragerii la răspundere penală constituie un element important în vederea tragerii la răspundere a persoanelor vinovate și apărării drepturilor creditorilor în procesul de insolvabilitate.

Cuvinte-cheie: *insolvabilitate, prescripție, administrator, creditor, intenționat, fictiv, debitor.*

THE PROBLEMATIC ASPECTS REGARDING THE PRESCRIPTION TERM FOR THE CRIMES RELATED TO INSOLVENCY

The prescription period represents an important factor which should be highlighted in the process of analyzing deliberate insolvency crimes and fictitious insolvency crimes. The expiration of the prescription period as consequence of the omission of the prejudicial act and, namely, prosecution and trial of the perpetrator in the established period of time by the penal law, leads to the release of the person from the criminal liability. From these perspectives, sustained efforts are required to simplify the procedure and to determine the important moments which should be brought under the spotlight in the process of criminal prosecution and trial of the causes of deliberate insolvency crimes and fictitious insolvency crimes. Identifying the grounds that lead to the expiration of the prescription period, and gradually to the omission of the criminal liability, represents an important element for putting the guilty persons under the law and for defending the creditors' rights involved in the process of insolvency.

Keywords: *insolvency, prescription, administrator, creditor, intentionally, fictitious, debtor.*

Introducere

Potrivit portalului guvernamental al Datelor Deschise, informație furnizată de Serviciul Fiscal de Stat al Republicii Moldova [1], în anul 2015 au fost declarați în stare de insolvabilitate aproximativ 460 de agenți economici, iar la finele anului 2016 au fost înregistrați în stare de insolvabilitate aproximativ 670 de agenți economici. Potrivit aceleiași surse, pentru anul 2017, în primul și în al doilea trimestru erau înregistrați în stare de insolvabilitate aproximativ peste 3700 de agenți economici din Republica Moldova.

Evaluând numărul întreprinderilor declarate insolabile pentru ultimii trei ani calendaristici, observăm o creștere semnificativă a acestui număr. Cererile introductive de intentare a procedurii de insolvabilitate fiind înaintate atât de creditori, cât și de debitori în persoana administratorului.

Ca rezultat al depunerii cererii introductive se declanșează procedura de insolvabilitate, care este una complexă și deseori de lungă durată. Sub aspectul răspunderii penale, debitorul în persoana administratorului este cointeresat în tergiversarea examinării cauzelor de insolvabilitate. Scopul debitorului de a tergiversa și de a mări termenul de examinare a cauzelor de insolvabilitate este de a se eschiva pe parcurs de la răspundere penală sub pretextul că a expirat termenul de tragere la răspundere penală.

Prin urmare, în conformitate cu art.53 lit.g) CP RM, dacă o persoană a săvârșit o faptă ce conține semnele componenței de infracțiune, aceasta poate fi liberată de răspundere penală de către procuror în cadrul urmării penale și de către instanța de judecată la judecarea cauzei în cazurile prescripției de tragere la răspundere penală. Astfel, în conformitate cu art.60 alin.(2) CP RM, termenul de prescripție începe a curge din ziua săvârșirii infracțiunii și până la data rămânerii definitive a hotărârii instanței de judecată. Sub acest aspect, trebuie să luăm în calcul că infracțiunea de insolvabilitate intenționată (art.252 CP RM) și de insolvabilitate fictivă (art.253 CP RM) se atribuie categoriei infracțiunilor materiale, considerent din care se consideră consumate

din momentul survenirii urmărilor prejudiciabile, și anume: a daunelor în proporții mari sau a daunelor în proporții deosebit de mari.

Rezultate și discuții

Potrivit art.2 al Legii insolabilității, nr.149 din 29.06.2012 [2], prin insolabilitate se înțelege situația financiară a debitorului caracterizată prin incapacitatea de a-și onora obligațiile de plată, constatată prin act judecătoresc de dispoziție.

Urmează să facem delimitarea dintre procesul de insolabilitate și însăși insolabilitatea ca fapt sau moment consumat. Astfel, prin proces de insolabilitate se înțelege o multitudine de acțiuni și subproceduri prin care se ajunge la insolabilitate ca stare de fapt și apoi se depășește această stare. Prin proces de insolabilitate se înțelege:

– cadru juridic privind stabilirea unei proceduri colective pentru satisfacerea creanțelor creditorilor din contul patrimoniului debitorului prin aplicarea față de acesta a procedurii de restructurare sau a procedurii falimentului și prin distribuirea produsului finit;

– procedură prin care debitorul intră, după o perioadă de observație, în procedură de restructurare sau în procedură a falimentului;

– proces judiciar complex care combină în special perioada de observație, procedura de insolabilitate, care continuă cu procedura de restructurare sau cu procedura falimentului, sau cu alte proceduri stabilite în art.30 alin.(4) al Legii insolabilității și care se intentează de instanța de judecată.

În cazul de față, pe noi ne interesează insolabilitatea ca o stare de fapt, însă nu și ca procedură.

Analizând cele enumerate mai sus, observăm că insolabilitatea nu se constată în momentul depunerii cererii introductive de către debitor sau creditor, dar se constată prin act judecătoresc doar după o anumită perioadă de observație a debitorului. Astfel, insolabilitatea debitorului se constată în urma unei proceduri complexe, și anume: instanța de insolabilitate hotărăște, în baza aprecierii temeiului de insolabilitate și a faptelor constatate în cadrul examinării cererii introductive, asupra intentării procedurii de insolabilitate sau asupra respingerii cererii introductive. Hotărârea de intentare a procedurii de insolabilitate devine executorie în momentul pronunțării. Dispozitivul hotărârii se înmânează imediat administratorului desemnat. Prin hotărârea de intentare a procedurii de insolabilitate, instanța de insolabilitate dă apreciere concluziilor din raportul administratorului provizoriu, prevede mărirea revendicărilor asupra cărora obiecțiile debitorului și/sau ale creditorilor au fost respinse ori considerate ca fiind întemeiate, desemnează administratorul insolabilității și instituie, după caz, comitetul creditorilor.

În ce privește constatarea statutului de creditor ca moment când infracțiunea se consideră consumată, urmează de atras atenția la situația când persoana fizică sau persoana juridică devine creditor. Potrivit art.143 alin.(8) al Legii insolabilității, consemnarea judecătorului în tabelul definitiv consolidat al creanțelor are efectul unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile pentru toate creanțele validate, conform valorii și rangului lor, precum și pentru debitor, administrator/lichidator și pentru toți creditorii chirografari și creditorii garanți. După validarea creanțelor din tabelul definitiv, numai titularii creanțelor consemnate în tabel pot să participe la votul planului de restructurare sau la orice repartitie de sume, în caz de faliment etc. În cazul de față constatarea calității de creditor are loc doar în urma respectării anumitor condiții, și anume:

- 1) să fie constatată insolabilitatea debitorului;
- 2) creanța creditorului să fi apărut anterior deschiderii procedurii;
- 3) creanța trebuie să fie certă și exigibilă;
- 4) creditorul să depună cerere de admitere a creanțelor în cadrul procesului de insolabilitate;
- 5) creanța să fie introdusă în tabelul definitiv de creanțe.

Prin urmare, în vederea întrunirii condițiilor sus-enumerate, creditorul urmează să dețină la mână o hotărâre judecătorească prin care să se constate insolabilitatea debitorului.

Creanța creditorului trebuie să fi apărut anterior deschiderii procedurii de insolabilitate, adică ea trebuie să fi apărut înainte de a fi emisă încheierea instanței de insolabilitate privind admiterea spre examinare a cererii introductive spre examinare.

Creditorul, după obținerea hotărârii judecătorești de intentare a procedurii de insolabilitate, dacă are o creanță față de debitor născută anterior datei deschiderii procedurii, înaintează în scris creanța, indiferent de tipul ei, printr-o cerere de admitere a creanțelor adresată instanței de judecată care examinează cauza de insolabilitate a debitorului. Cererea de admitere a creanței se depune în termenul stabilit în hotărârea de deschi-

dere a procedurii sau în termenul indicat în notificarea administratorului provizoriu. Cererea de admitere a creanțelor are același regim juridic ca și cererea de chemare în judecată. Creanțele neajunse la scadență se consideră scadente din momentul intentării procesului de insolvență. În consecință, creditorul trebuie să demonstreze că creanța pe care o deține este una certă și exigibilă. Legea insolvenței nu explică ce înseamnă creanță certă și exigibilă; prin urmare, acest fapt trebuie să-l constate administratorul insolvenței, precum și instanța de insolvență în cazul în care creanța creditorului este contestată, în sensul art.144 al Legii insolvenței.

Prin creanță certă se înțelege o creanță care nu poate fi pusă la îndoială și care este confirmată prin acte juridice sau acte contabile.

Prin creanță exigibilă se înțelege o creanță față de care nu pot fi ridicate cererile sau obiecțiile de către debitor sau oricare altă persoană, iar creditorul are dreptul să ceară executarea acesteia.

În ce privește condiția potrivit căreia creditorul trebuie să depună o cerere de admitere a creanțelor în cadrul procesului de insolvență, menționăm că cererea de admitere a creanțelor are același regim juridic ca și cererea de chemare în judecată. Cererea va cuprinde: numele/denumirea creditorului, domiciliul/sediul, suma datorată, temeiul creanțelor, precum și mențiuni cu privire la eventualele drepturi de preferință sau garanții. La cerere se anexează documentele justificative din care izvorăsc creanțele și actele de constituire de garanții. În urma verificării tabelului de creanțe definitiv și a materialelor din dosar, cu audierea administratorului/lichidatorului, judecătorul instanței de insolvență va valida creanțele incluse în tabel și necontestate de creditorii semnând în rubrica „Validat” în dreptul fiecărei creanțe trecute în tabel de administrator/lichidator. În cazul depunerii contestațiilor, judecătorul va semna în rubrica „Contestat” în dreptul creanței contestate și va consemna personal cu cifre în rubrica „Creanțe cu titlu provizoriu” suma creanței pe care o admite cu titlu provizoriu pe perioada examinării contestației. Judecătorul va menționa în tabel și persoana care a depus contestația. Mențiunile respective vor fi trecute pe cambii și pe alte titluri de creanțe. Consemnarea judecătorului în tabelul definitiv consolidat al creanțelor are efectul unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile pentru toate creanțele validate, conform valorii și rangului lor, precum și pentru debitor, administrator/lichidator și pentru toți creditorii chirografari și creditorii garanți. După validarea creanțelor din tabelul definitiv, numai titularii creanțelor consemnate în tabel pot să participe la votul planului de restructurare sau la orice repartitie de sume, în caz de faliment etc.

Astfel, prejudiciul cauzat creditorului trebuie să fie caracterizat prin daune în proporții mari sau daune în proporții deosebit de mari.

În acord cu art.126 alin.(1) CP RM, proporții mari sunt considerate valoarea bunurilor sustrate, dobândite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care depășește 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

În conformitate cu art.126 alin.(1¹) CP RM, proporții deosebit de mari sunt considerate valoarea bunurilor sustrate, dobândite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care depășește 40 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

Ghidându-ne de Hotărârea Guvernului privind aprobarea cuantumului salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2018, nr.54 din 17.01.2018, constatăm că salariul mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2018, este în mărime de 6150 lei [3]. Deci, dacă fapta este comisă în 2018, pentru a putea fi considerate daune în proporții mari acestea trebuie să fie peste 123000 lei, însă nu trebuie să depășească 246000 lei. Or, pentru a putea fi considerate daune în proporții deosebit de mari acestea trebuie să fie peste 246000 lei.

Din sancțiunea de la alin.(1)-(4) art.252 CP RM deducem că legiuitorul a atribuit fapta de insolvență intenționată la categoria infracțiunilor ușoare, mai puțin grave, respectiv grave, iar insolvența fictivă, în cazul alin.(1) și alin.(2) art.252 CP RM, este o infracțiune mai puțin gravă.

În medie, o procedură de insolvență este una durabilă în timp și cuprinde o complexitate de acțiuni. Acțiunile întreprinse sunt legate de identificarea masei debitoare, adică totalitatea bunurilor, mijloacelor financiare, precum și a creanțelor care pot fi încasate sau valorificate în vederea satisfacerii creanțelor creditorilor. Odată cu identificarea masei debitoare, în baza cererii introductive și a datelor contabile, a cererilor de admitere sau a referințelor depuse are loc identificarea tuturor creditorilor debitorului, precum și a creanțelor certe, lichide și exigibile de încasare sau de obținere a bunurilor din masa debitoare.

Marcante sunt argumentele aduse în acest sens în literatura juridică, și anume: „Eficacitatea combaterii și prevenirii infracțiunilor este strâns legată de promptitudinea cu care organele specializate ale statului intervin și trag la răspundere penală pe cei vinovați de săvârșirea infracțiunii” [4, p.420].

Procedura de insolabilitate ține în medie de la un an până la 3 ani de zile. Acest termen reiese din prevederile art.117 alin.(1) și ale art.190 alin.(6) ale Legii insolabilității. Considerent din care acțiunile organului de urmărire penală trebuie să fie corecte și operative. Îndată după depunerea cererii introductive, potrivit art.21 alin.(2) al Legii insolabilității, instanța de insolabilitate în termen de 3 zile calendaristice emite o încheiere prin care admite spre examinare cererea introductivă. Prin încheierea menționată, instanța de insolabilitate dispune punerea sub observație a debitorului prin desemnarea unui administrator provizoriu și aplică față de acesta măsuri de asigurare a creanțelor creditorilor.

Prin emiterea încheierii judecătorești instanța de judecată stabilește un termen limită de examinare a cauzei de intentare a procesului de insolabilitate care nu poate fi mai mare de 60 de zile de la data admiterii cererii introductive spre examinare. Totodată, în dependență de complexitatea cauzei și de volumul de lucru identificat, la cererea motivată a participanților la proces, instanța de insolabilitate, în temeiul art. 30 alin.(3) al Legii insolabilității, poate decide majorarea termenului de examinare a cauzei cu 15 zile lucrătoare; circumstanța dată cuprinde în fapt 3 săptămâni sau 21 de zile calendaristice.

Păstrând șirul logic, observăm că de la data admiterii depunerii cererii introductive și până la momentul constatării de către instanța de insolabilitate a insolabilității debitorului poate curge un termen de la aproximativ 60 până la 84 de zile calendaristice.

După examinarea cererii introductive și a explicațiilor părților, instanța de insolabilitate, bazându-se pe art.30 alin.(4) al Legii insolabilității, adoptă o hotărâre judecătorească prin care constată insolabilitatea debitorului sau respinge cererea introductivă și refuză intentarea unui proces de insolabilitate față de debitor.

În consecință, după expirarea unui termen îndelungat de timp obținem o hotărâre judecătorească care demonstrează insolabilitatea debitorului, precum și existența cel puțin a unei datorii care urmează a fi confirmată prin tabelul definitiv al creanțelor, consemnat de instanța de insolabilitate. În această ordine de idei, instanța confirmă, indirect și tăcut, că datoria există și că debitorul este insolabil prin cauzarea unei anumite daune creditorilor, adică a survenit urmarea prejudiciabilă. Însă, în fapt, creditorii procesului de insolabilitate precum și mărimea creanțelor acestora nu sunt identificate, ci urmează a fi stabilite în cadrul procesului de insolabilitate.

În doctrină se susține că crearea insolabilității reprezintă aducerea la starea de insolabilitate a unei persoane fizice sau juridice, care desfășoară activitate de întreprinzător, anterior solvabile. La rândul său, agravarea insolabilității reprezintă aducerea într-o stare și mai gravă de insolabilitate a unei persoane fizice sau juridice. Crearea sau agravarea insolabilității se realizează prin forme concrete – comisive sau omisive. Pentru a putea forma acțiunea sau inacțiunea de creare ori de agravare a insolabilității, formele comisive sau omisive se dublează una pe alta, formând combinații de o asemenea natură, încât oricare influențare directă asupra unui bun este însoțită de o influențare directă asupra suportului de informații și, implicit, asupra informației privind bunul respectiv – prin nimicirea sau denaturarea informației probante. Aceasta pentru a face descoperirea infracțiunii mai dificilă [5, p.198-199].

În susținerea acestei argumentări vine următoarea speță: „*Colegiul reține prezența în acțiunile lui N.I. a elementelor infracțiunii prevăzute de art.253 alin.(2) lit.b) Cod penal. Însă, ținând cont de faptul că la momentul examinării cauzei în ordine de apel au expirat termenii de prescripție pentru tragerea lui la răspundere penală, stabiliți de art.60 alin.1) lit.b) Cod penal, Colegiul judiciar penal al Curții de Apel Bălți dispune încetarea în această parte a procesului penal în temeiul art.332 alin.(1) și art.391 alin.(1) pct.6 Cod pr. penală, lăsând fără soluționare acțiunea civilă, formulată pe acest capăt de învinuire, ceea ce în corespundere cu art.225 alin.(4) Cod pr. penală nu împiedică inițierea ei în ordinea procedurii civile*” [6].

Prin urmare, dificultatea examinării cauzelor de insolabilitate atât de instanțele civile, cât și de organele de urmărire penală, duce în consecință la liberarea de răspundere penală a făptuitorului și la prejudicierea creditorilor.

Totodată, în cazul pronunțării unei sentințe de încetare a procesului penal pe motiv că a expirat termenul de prescripție în vederea tragerii la răspundere penală, depunerea unei plângeri penale de către alți creditori va fi refuzată pe motiv că există o hotărâre a organului de urmărire penală, pentru aceeași faptă, de încetare a urmăririi penale și de scoatere a persoanei de sub urmărirea penală.

Revenind la procedura de insolabilitate, constatăm că, în paralel cu depunerea cererii introductive, există creditori care în temeiul art.45 alin.(1) al Legii insolabilității dețin o anumită creanță scadentă sau aceasta, ca urmare a procesului de insolabilitate, devine scadentă. Creanța pe care o deține fiecare dintre creditori urmează a fi înaintată în instanța de insolabilitate printr-o cerere de validare cu anexarea documentelor confirmative.

Faptul depunerii cererii introductive nu acordă persoanei statutul de creditor al persoanei insolabile; din contra, urmează a fi întreprinse un șir de măsuri și respectată o anumită consecutivitate, care de asemenea este una durabilă în timp.

Dispozitivul hotărârii de intentare a procedurii de insolabilitate trebuie să conțină:

- a) termenul limită de înregistrare a cererii de admitere a creanțelor, în vederea întocmirii tabelului definitiv, care va fi de până la 45 de zile calendaristice de la data intentării procedurii;
- b) termenul de verificare a creanțelor, de întocmire și de comunicare a tabelului lor definitiv, care nu va depăși 15 zile lucrătoare (21 de zile lucrătoare) de la expirarea termenului prevăzut la lit.a). Prelungirea acestui termen este prevăzută și de art.142 alin.(3) al Legii insolabilității care stabilește că, în funcție de circumstanțele cauzei și din motive temeinice, instanța de insolabilitate poate decide o majorare a termenului prevăzut de până la 15 zile;
- c) data ședinței de validare a creanțelor, care nu va depăși 30 de zile calendaristice de la expirarea termenului prevăzut la lit.b).

Revenind la simple calcule, observăm că până la ședința de validare, adică ședința unde fiecare creditor va fi confirmat și validat de către instanța de insolabilitate, curge un termen imperativ care nu poate fi mai mic de 60 de zile și mai mare de 111 zile calendaristice.

Indiferent de faptul că creanțele creditorilor există și urmează a fi executate, în consecință, potrivit art.24 alin.(2) lit.d), art.53 alin.(1) art.81 ale Legii insolabilității, avem o perioadă de timp cuprinsă între 120 de zile (în mod ideal) și 195 de zile (în cel mai complicat caz), în care creditorii nu pot urmări silit și nici urmări în mod individual datoriile pe care le au față de debitor pentru a-și satisface creanțele.

Din momentul admiterii cererii introductive spre examinare, creditorii nu mai pot solicita debitorului executarea creanțelor în mod individual. Totodată, executarea obligațiilor masei debitoare neîntemeiate pe un act al administratorului insolabilității/lichidatorului este interzisă pe parcursul a 180 de zile de la data intentării procedurii de insolabilitate sau a procedurii simplificate a falimentului.

Astfel, la momentul de față suntem în situația în care creditorii, fiind confirmați și validați de către instanța de insolabilitate, chiar dacă dețin o creanță scadentă anterioară depunerii cererii introductive, oricum nu o pot executa până când lichidatorul sau administratorul instituit nu va întreprinde măsuri în vederea satisfacerii creanțelor creditorilor.

Achitarea și stingerea creanțelor creditorilor la general este efectuată ca urmare a valorificării masei creditoare.

După intentarea procedurii falimentului, lichidatorul valorifică și/sau lichidează neîntârziat, în condiții cât mai avantajoase și în timpul cel mai potrivit, masa debitoare numai cu acordul expres al comitetului creditorilor sau al adunării creditorilor, după caz. Termenul de valorificare și/sau de lichidare a masei debitoare nu va depăși 2 ani de la intentarea procedurii falimentului.

Astfel, deducem că lichidatorul/administratorul insolabilității poate valorifica masa debitoare numai după convocarea adunării creditorilor sau, în cazul în care este constituit, numai după convocarea comitetului creditorilor.

Adunarea la care titularii creanțelor validate cu drept de vot decid, de regulă, în baza unui raport al administratorului insolabilității desfășurarea de mai departe a procesului de insolabilitate (adunarea de raportare) se convoacă în cel mult 30 de zile din data ședinței de validare. Potrivit art.55 alin.(9) al Legii insolabilității, această ședință poate avea loc la aceeași dată cu adunarea de raportare.

Termenul de valorificare și/sau de lichidare a masei debitoare nu va depăși 2 ani de la intentarea procedurii falimentului.

În rezultat, dacă e să tragem o bară și să ajungem la simple calcule, constatăm că de la data depunerii cererii introductive de către debitor și până la confirmarea și validarea creanțelor creditorilor, în medie ar putea trece o perioadă de timp de la 120 de zile până la 195 de zile calendaristice. Indiferent de toate, chiar dacă a trecut o perioadă destul de îndelungată, creditorii nu pot întreprinde careva măsuri în mod individual. Totodată, după scurgerea unei perioade de timp enumerate mai sus, urmează a fi respectat termenul legal de 2 ani de la

intentarea procedurii falimentului ca lichidatorul/administratorul insolabilității să valorifice și să lichideze masa debitoare în vederea satisfacerii creanțelor creditorilor.

În art.1 alin.(1) al Legii insolabilității se stabilește că scopul acestei legi este instituirea cadrului juridic privind stabilirea unei proceduri colective pentru satisfacerea creanțelor creditorilor din contul patrimoniului debitorului cu distribuția produsului finit.

Totuși, în conformitate cu art.54-56 ale Legii insolabilității, distribuția intermediară și/sau distribuția finală a masei debitoare se aprobă la cererea lichidatorului de către adunarea creditorilor, care este o atribuție exclusivă a adunării creditorilor și nu poate fi atribuită în competența altora. Adunarea creditorilor are loc la cerere, termenele limite de petrecere a ei fiind de la 7 zile până la 15 zile calendaristice de la depunerea cererii, cu obligația ca procesul-verbal al adunării creditorilor să fie depus la dosarul cauzei în termen de 7 zile lucrătoare de la data adunării creditorilor.

Raportând pe scurt cele relatate, ajungem la concluzia că procedura de insolabilitate este una îndelungată care nu poate fi mai mică de 6 luni de zile, dar care lejer ar putea ajunge în medie la limita de 2 ani de zile.

Dacă e să revenim la latura penală, și anume – la termenul prescripției de tragere la răspundere penală, ne confruntăm cu următoarea situație. Sistemul de drept contemporan, apelul și recursul nu-și îndeplinesc eficient și pe deplin funcțiile atribuite. Instanța de apel sau de recurs abuzează sau utilizează prea des instituția trimiterii spre rejudecare a cauzei. Prin urmare, actele judecătorești de trimitere a cauzei la rejudecare nu pot fi contestate și nici casate, ca în final examinarea cauzei să reînceapă în instanța de fond și, în majoritatea situațiilor, sentința de judecată să rămână aceeași.

În rezultat, dacă cumulăm toate termenele de desfășurare a procedurii de insolabilitate, faza de efectuare a urmăririi penale, precum și examinarea cauzei în instanța de judecată, de la data depunerii cererii introductive și până la data rămânerii definitive a sentinței judecătorești pe cauza penală ar putea trece de la 3 ani până la 5 sau chiar 7 ani calendaristici. Ca urmare a celor spuse, constatăm că pentru fapta incriminată la art.252 alin.(1) CP RM, care stabilește ca pedeapsă complementară sau alternativă închisoarea pe un termen de până la 2 ani, făptuitorul ar putea fi, atât în mod teoretic, cât și practic, liberat de răspundere penală pe motivul expirării termenului de prescripție stabilit imperativ la art.60 alin.(1) lit.a) CP RM, și anume: 2 ani de la săvârșirea unei infracțiuni ușoare.

O altă situație este în cazul în care făptuitorul urmează a fi tras la răspundere în conformitate cu art.252 alin.(2) CP RM sau cu art.253 CP RM, sancțiunile la care stabilesc că infracțiunile specificate în aceste articole sunt din categoria infracțiunilor mai puțin grave, al căror termen de prescripție este unul de 5 ani de la data săvârșirii infracțiunii mai puțin grave. Dar, luând în considerare că infracțiunile specificate privesc efectuarea urmăririi penale asupra a două sau mai multor persoane sau sarcina organelor de urmărire penală de a proba daunele în proporții deosebit de mari aduse creditorilor, făptuitorul cumulând termenul procedurii de insolabilitate, al urmăririi penale precum și cel de judecare a cauzei până la emiterea unei sentințe judecătorești definitive, de asemenea ne-am putea întâlni cu situația ca în privința făptuitorului să poată fi încetată urmărirea penală, el urmând a fi liberat de răspundere pe motivul expirării termenului de prescripție pentru tragerea la răspundere penală.

O a treia categorie de infracțiuni este cea de infracțiuni grave, și anume: cele identificate și incriminate la art.252 alin.(3) și alin.(4) CP RM, care sunt atribuite la categoria infracțiunilor grave. Însă, dacă e să analizăm superficial conținutul juridic, ajungem la un șir de concluzii, și anume: că băncile inițial urmează să treacă prin procedura de lichidare reglementată de art.38¹ alin.(1) al Legii instituțiilor financiare, care în mod teoretic nu ar putea depăși termenul de 5 ani de la data retragerii licenței de activitate, cu excepția cazului când la demersul argumentat al lichidatorului băncii termenul de lichidare ar putea fi prelungit cu cel mult 2 ani [7]. Urmare a celor relatate succint, am întreprins o încercare de a elucida faptul că băncile întâi de toate urmează să respecte procedura de lichidare care ar putea dura până la 7 ani de zile. Aici vom face trimitere la situația instituțiilor financiare B.C. „Unibank” S.A. [8], Băncii de Economii S.A. [9], B.C. „Banca Socială” S.A. [10], a căror licență a fost retrasă la data de 16 octombrie 2015 sau la situația B.C. „Investprivatbank” S.A., a cărei licență a fost retrasă la 19 iunie 2009 și a fost inițiat procesul de lichidare silită [11]. La prima vedere, ar părea posibil ca persoanele responsabile să fie trase la răspundere penală pentru infracțiunile de insolabilitate fictivă sau de insolabilitate intenționată până la scurgerea termenului de prescripție. Însă, dacă e să facem referire la B.C. „Universalbank” S.A., a cărei procedură de lichidare a fost inițiată la data de 15 februarie 2012 [12], constatăm că deși de la acea dată au trecut peste 5 ani de zile, situația debitorului

BC „Universalbank” S.A. rămâne una incertă și față de acesta nu a fost intentată procedura de insolabilitate stabilită de art.38¹ alin.(2) al Legii instituțiilor financiare, nemaivorbind de BC „Investprivatbank” S.A. În consecință, cumulând perioada de lichidare prevăzută de Legea instituțiilor financiare, perioada prevăzută de Legea insolabilității, precum și cea de efectuare a urmăririi penale și de judecare a cauzei penale, am putea deduce că persoanele responsabile ușor și lejer ar putea fi liberate de răspundere penală pe temeiul scurgerii termenului de prescripție pentru tragerea la răspundere penală.

Concluzii

În rezultat, ar fi bine de a contura și lumina careva aspecte:

- 1) în primul rând, urmează a fi identificat termenul concret de la care ar trebui să curgă termenul de prescripție pentru tragerea la răspundere penală pentru infracțiunile stabilite la art.252 și art.253 CP RM;
- 2) ar fi benefic de a se indica că termenul de prescripție curge din ziua încetării procedurii de insolabilitate și nesatisfacerii creditorilor a căror creanțe au fost validate;
- 3) se impune antrenarea instituțiilor specializate, cum ar fi Serviciul Fiscal de Stat, Centrul Național Anti-corupție ale Republicii Moldova, sau instituirea unui departament specializat în vederea identificării persoanelor care au dus întreținerea în insolabilitate, precum și a prejudiciului cauzat creditorilor.

Referințe:

1. Date statistice privind numărul agenților economici declarați în stare de insolabilitate. [Accesat: 28.02.2018] Disponibil: <http://www.date.gov.md/search/site/insolabilitate>
2. Legea insolabilității, nr.149 din 29.06.2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr.193-197.
3. Hotărârea Guvernului privind aprobarea cuantumului salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2018, nr.54 din 17.01.2018. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr.18-26.
4. BOTNARU, S., ȘAVGA, A., GROȘU, V., GRAMA, M., *Drept Penal. Partea Generală. Vol.I*. Chișinău: Cartier SRL, 2005, 624 p.
5. STATI, V. Infracțiunile legate de insolabilitate: Implicațiile adoptării Legii insolabilității, nr.149/2012. În: *Revista științifică a Universității de Stat din Moldova*, 2013, nr.3(63), p.197-204.
6. Decizia Colegiului judiciar penal al Curții de Apel Bălți din 18.05.2016. Dosarul nr.1a-34/16. [Accesat: 28.02.2018]. Disponibil: https://cab.instante.justice.md/apps/pdf_generator/base64/create_pdf.php
7. Legea instituțiilor financiare, nr. 550 din 21.07.1995. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2011, nr.79-81.
8. Hotărârea Băncii Naționale a Moldovei cu privire la retragerea licenței de desfășurare a activităților financiare și inițierea procesului de lichidare silită a B.C. „Unibank” S.A., nr.64 din 16.10.2015. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2015, nr.291-295.
9. Hotărârea Băncii Naționale a Moldovei cu privire la retragerea licenței de desfășurare a activităților financiare și inițierea procesului de lichidare silită a Băncii de Economii S.A., nr.62 din 16.10.2015. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2015, nr.291-295.
10. Hotărârea Băncii Naționale a Moldovei cu privire la retragerea licenței de desfășurare a activităților financiare și inițierea procesului de lichidare silită a B.C. „Banca Socială” S.A., nr.63 din 16.10.2015. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2015, nr.291-295.
11. Ordonanța Băncii Naționale a Moldovei cu privire la retragerea licenței B.C. „Investprivatbank” S.A. și numirea lichidatorului, nr.313 din 19.06.2009. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.105.
12. Hotărârea Băncii Naționale a Moldovei cu privire la retragerea licenței de desfășurare a activităților financiare și inițierea procesului de lichidare silită a B.C. „Universalbank” S.A., nr.29 din 15.02.2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr.34-37.

Date despre autor:

Serghei PALMA, doctorand, Școala doctorală Științe Juridice, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: palmasergiu@gmail.com

Prezentat la 19.03.2018